

TURUN JÄKÄRLÄN KOSKENNURMEN ALUEEN LIITO-ORAVASELVITYS 2012-2013

Liito-orava

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Tutkimusalue	3
3. Aineisto ja menetelmät.....	4
4. Tulokset.....	4
5. Yhteenveto	5
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	6
7. Liitteet.....	7

1. Johdanto

Turun kaupunki/Jani Eteläkoski Virtanen tilasi kesällä 2012 Suomen Luontotieto Oy:ltä liito-oravaselvityksen Turun Jäkärän kaupunginosasta Turun ja Liedon kunnanrajan alueelta. Alueelle on suunnitteilla maankäyttöä ja selvitys kuuluu hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä Turun kaupungissa on toiminut Jani Eteläkoski ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen (ent.Oja). Nyt tarkastelun kohteella olevalta alueelta löytyi keväällä 2012 asuttu liito-oravan elinpiiri, joka sijaitsee alueen itäreunalla (Jarmo Laine 2012). Tämän selvityksen tarkoituksena on selvittää liito-oravan elinpiirin luonne ja se onko kyseessä liito-oravan lisääntymispaikka.

Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu EU:n Luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on siten erityisesti suojeltu laji koko EU:n alueella. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym.2010) laji kuuluu luokkaan vaarantuneet (VU). Suomen liito-oravapopulaation kokoa on vaikea tarkasti selvittää, mutta seurantatutkimusten perusteella laji näyttää taantuneen viimeisen vuosikymmenen aikana jopa 30 % (mm. Hanski 1998). Liito-oravan suojelustatus on vahva, sillä Luontodirektiivin 12 artiklan I kohta edellyttää, että lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei hävitetä eikä heikennetä. Alueellinen ympäristökeskus voi kuitenkin myöntää poikkeusluvan, mikäli lajin suojelutaso säilyy suotuisana.

2. Tutkimusalue

Tutkimusalue sijaitsee Turun kaupungin Jäkärän kaupunginosan pohjoisosassa Koskennurmen kylän alueella (karttaliite 1). Alue rajautuu lännenpuolelta valtatie 9:ään ja idänpuolella selvitysalue rajautuu asutukseen ja peltoon. Pohjoisosiltaan alue rajautuu peltoalueeseen. Alue on kokonaisuutena peltojen rajaama metsäsaareke, jonne ei ole suoraa puustoista yhteyttä. Noin puolet alueen metsäkuvioista on avohakkuualueutta tai nuorta taimivaiheen istutusmetsää. Alueen pohjoisosassa on aiemmin ollut varttunutta kuusivaltaista sekametsää, jossa on kasvanut myös runsaasti haapaa. Tällä alueella oli vielä 2003 liito-oravan elinpiiri. Nyt suurin osa tästä alueesta on hakattu. Osa hakkuista on liittynyt Tapaninpäivän 2011 myrskytuho vahinkojen korjauseen.

Elinpiirin itäreunaa

3. Aineisto ja menetelmät

Alueelle tehty liito-oravaselvitys toteutettiin jätöshavainnointimenetelmää käyttäen. Alueelle tehtiin maastokäynnit 10.10.2012. ja 28.1.2013. Inventoinnissa liito-oravan keltaisia jätöksiä haettiin lajin mahdollisilta oleskelu- ja ruokailupuiden tyviltä ja oksien alta. Samalla alueelta haettiin mahdollisia pesä- ja päivälepokoloja. Alueelta tutkittiin kaikkien suurikokoisempien lehtipuiden, samoin kuin suurten kuusten tyvet liito-oravan jätösten löytämiseksi. Talvijätösten lisäksi tutkimusalueelta haettiin liito-oravan jättämiä virtsamerkkejä, jotka värjäävät erityisesti haapojen epifyyttisammaleet keltaisiksi ja tuoksuvat voimakkaasti läheltä nuuhkaistessa. Lisäksi alueelta etsittiin liito-oravan jättämiä syönnöksiä ja muita ruokailujälkiä. Lajin suosi-
mien ruokailupuiden alta löytyy silmuja ja oksankärkiä ja kesäaikana myös pureskeltuja lehtiä, joita kertyy joskus runsaastikin puiden alle. Koko tutkimusalue käveltiin systemaattisesti läpi avohakkuulaikkuja lukuun ottamatta. Maastoinventoinnin suoritti ja raportin kirjoitti FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala (Tmi Eija Rauhala). Työssä tarvittavan karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme.

4. Tulokset

Keväällä 2012 alueelta löydetty liito-oravan elinpiiri todettiin edelleen asutetuksi, joskin jätösten perustella liito-oravan elinpiiri sijaitsi hieman aiempaa arvioitua idempänä. Kohde on ympäristönsä puolesta hieman tavanomaisesta liito-oravaympäristöstä poikkeava, sillä alueen puusto on nuorta ja haapaa kohteella kasvaa niukasti. Alueen itäosassa on hieman vanhempi kuusivaltainen metsäkuvio, josta liito-oravan jätöksiä löytyi hieman enemmän. Muuten koskeikon reunama on lehtipuuvaltaista nuorta metsää, jossa mänty sekä hies- ja rauduskoivu muodostavat valtapuuston. Alueelta ei löytynyt kolopuita, mutta alueen itäosassa sijaitseva huonokuntoinen varastorakennus saattaa toimia liito-oravan pesä- tai lepopaikkana. Eniten liito-oravan jätöksiä löytyi varastoa ympäröivien suurten kuusten juurelta. Elinpiirin ydinalueen on rajattu karttaliitteeseen 1. Liito-oravan jätöksiä löytyi myös tämän alueen eteläpuolelta kahden kuusen alta. Myös nämä jätöshavainnot on merkitty karttaliitteeseen 1.

Liito-oravan jätöksiä oli alueella niukasti

Jätösten määrän perusteella alueella asusti talvella 2012–2013 ainoastaan yksi liito-orava yksilö. Keväällä 2013 löydetty elinpiiri saattaa olla liian pienialainen lisääntyvän naaraan elinpiiriksi. Joka tapauksessa alueella vaikuttaa olevan pysyvä liito-oravan elinpiiri, joka on huomioitava alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

Alueen pohjoisreunassa Liedon kunnan puolella sijainnut vanha liito-oravan elinpiiri todettiin asumattomaksi ja suurin osa aiemmasta elinpiiristä on nyt avohakkuualue. Alueen reunamilla on jäljellä jonkin verran liito-oravalle soveliaista elinpiiriä, mutta liito-oravalle soveliaita kolopuita ei alueelta enää löytynyt,

5. Yhteenveto

Tutkimusalueella on asuttu liito-oravan elinpiiri, joka on huomioitava alueen maankäyttöä suunniteltaessa. Elinpiirin ydinalueen säilyttämisen lisäksi on huomioitava lajille tärkeiden metsäisten viheryhteyksien säilyminen erityisesti pohjoisen suuntaan.

Liito-oravan mahdollinen pesäpaikka

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Finnlund, M; 1986. Havaintoja liito-oravan kiimaleikeistä. Siipipeili 6 (1): 28-30
- Hanski Ilpo K, 1998: Home ranges and habitat use in the declining flying squirrel, *Pteromys volans*, in managed forests. *Wildlife biology* 4: 33-46.
- Hanski Ilpo K, 2001: Liito-oravan biologia ja suojelu Suomessa s 13. Suomen ympäristö 459.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri Pohjolan kasvio
- Mäkelä Antero, 1996; Liito-oravan ravintokohteet eri vuodenaikoina ulosteanalyysin perusteella. WWF – raportti nro 8.
- Oja Jyrki & Oja Satu 2009: Turun kaupungin liito-oravaselvitys keväällä 2008. Suomen Luontotieto Oy raportti 7/2009.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

7. Liitteet

Karttaliite 1.

Tutkimusalueen rajaus ja liito-oravan elinpiirin ydinalueen rajaus.

